

CZY ZNASZ UKRYTE OBLCIE
TLENU, WĘGLA I CYNY –
NA TROPIE ALOTROPII

MAGDALENA
GUMIELA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania chemii dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Jaworska
Recenzja merytoryczna – dr Adam Cudowski
dr Izabela Dobrzyńska
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć/lekcji

Czy znasz ukryte oblicze tlenu, węgla i cyny – na tropie alotropii

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji

klasa 7/1 godz. (45 minut)

Cele

Podstawa programowa

Cele kształcenia – wymagania ogólne

II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Uczeń:

4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną;

Treści nauczania – wymagania szczegółowe – treści ponadprogramowe

Cele ogólne:

- pokazanie związku między rozmieszczeniem atomów w sieci krystalicznej a właściwościami odmian alotropowych wybranych pierwiastków chemicznych,
- budowanie wewnętrznej motywacji do nauki, przejęcie odpowiedzialności za swój indywidualny proces kształcenia,
- zmniejszanie trudności w opanowaniu wiedzy.

Cele szczegółowe:

Uczeń powinien:

- zdefiniować pojęcie alotropii,
- wymienić nazwy wybranych odmian alotropowych węgla,
- uczestniczyć aktywnie w zajęciach.

Kompetencje kluczowe:

Kształtowanie kompetencji:

- w zakresie nauk przyrodniczych,
- obywatelskich (kształtowanie postaw świadomych tożsamości narodowej).

Metody/techniki/formy pracy

metody oparte na słowie: pogadanka problemowa, praca z artykułami;

metody oparte na obserwacji: film;

metody aktywizujące: problemowe.

Forma pracy:

- zbiorowa
- grupowa

Środki dydaktyczne

tablet, tablica interaktywna, prasa popularnonaukowa

Opis przebiegu zajęć/lekcji

I. Etap: wprowadzenie – dyskusja problemowa

1. Co łączy grafit w Waszych ołówkach z diamentem?

2. Pokazanie uczniom animacji z przestrzennym ułożeniem atomów w graficie, diamencie, fulerenach oraz grafenie. Wprowadzenie pojęcia alotropii.

II. Etap: opracowanie wybranego tematu. Uczniowie zostają podzieleni przez nauczyciela na trzy grupy (w każdej grupie uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – SPE). Każda z grup losuje jeden z poniższych tematów

- Napoleona pod Moskwą pokonała zaraza cynowa – jak brak wiedzy na temat właściwości pierwiastków może wpłynąć na bieg historii. W poszukiwaniu inspirujących historii (*).
- Odmiany alotropowe tlenu.
- Czy grafen może zrewolucjonizować przemysł elektroniczny i zapoczątkować nową erę technologiczną? Jakie właściwości ma grafen? Jakie polskie wynalazki zostały zmarnotrawione – czy grafen podzieli ich los? Dlaczego tak ciężko komercjalizuje się wyniki badań?

III. Etap: podsumowanie tematu.

- Wynikiem prac: wydrukowane tytuły – krótkie opisy oraz wnioski w formie zakodowanej (kody QR) zamieszczone na tablicy w pracowni chemicznej.
- Prezentacja: nauczyciel pokazuje film na temat przemiany alotropowej cyny w wyniku zmiany temperatury.

IV. Etap: ewaluacja

- Ewaluację osiągniętych celów stanowią prace, które powstaną podczas lekcji ocenione w sposób kształtujący; nauczyciel wcześniej podaje wytyczne, jakie aspekty będą brane pod uwagę (m.in. merytoryczność, pomysłowość, sposób przekazu).
- Ankieta przygotowana w formularzu Google wypełniona przez uczniów pod koniec zajęć bądź w domu; zawiera niżej wymienione stwierdzenia, które uczniowie oceniają zaznaczając cyfrę -1, 0 bądź +1 odpowiednio jeśli nie zgadzają się, częściowo się zgadzają bądź w pełni zgadzają się z danym stwierdzeniem:
  - » Odnosiliśmy się do siebie z szacunkiem w grupie (wzajemne słuchanie, nieprzerywanie wypowiedzi, merytoryczne komentarze).
  - » Pomysły wszystkich osób były brane pod uwagę.
  - » Moje samopoczucie na lekcji było bardzo dobre.
  - » Mogłem/Mogłam swobodnie zadawać pytania.
  - » Wszyscy byli zaangażowani w pracę, praca była rozłożona równomiernie pomiędzy członków grupy.
  - » Lekcja była ciekawa.

Komentarz (podać słabe, mocne strony lekcji)

Komentarz metodyczny

Nauczyciel przynosi artykuły popularnonaukowe, które dotyczą powyższego tematu. Co lekcje są tworzone nowe grupy (co zapobiega wykluczeniu uczniów ze SPE).

(*) Temat może być kontynuowany podczas lekcji historii.

Projekt do przygotowania przez uczniów zdolnych: polskie nazwiska w cieniu – odkrycia, których nie doceniamy (m.in. Jan Czochralski, Kazimierz Fajans).

Wystawa prac w pracowni chemicznej.

Alotropia jest pojęciem ponadprogramowym; skojarzenie tematu z substancjami z otoczenia ma skupić uwagę i zainteresować szczególnie uczniów ze SPE.

Uczniowie ze SPE mogą: dokończyć pracę w domu, dostać tematy wcześniej, aby część zagadnień przygotowali na spokojnie w domu i mogli zakończyć pracę z całą klasą. Uczniowie ze SPE mogą pracować nad wybranym zagadnieniem indywidualnie; niemniej warto od początku tworzyć atmosferę wsparcia, w której uczniowie ze SPE czują się zaangażowani w pracę grupową. Uniwersalne projektowanie przestrzeni edukacyjnej.